

Piedzīvot kultūršoku Amerikā

Zane Mače

Par izglītības politiku Rita Kaša interesējās jau studējot Latvijas Universitātē (LU) politikas zinātnes programmā, kur viņa ieguva kā bakalaura, tā maģistra grādu. Piedaloties dažādos projektos saistībā ar augstākās izglītības finanšu jautājumiem un lasot literatūru par tiem, Rita uzzināja par akadēmiķi Brūsu Džonstonu (Bruce Johnstone). Šis cilvēks ir salīdzinošās izglītības politikas pētījumu centra vadītājs Ņujorkas valsts universitātē Bufalo. Pēc šiem rakstiem Rita izlēma, ka vēlas studēt šī cilvēka vadībā. Šobrīd studente atpūšas pēc pirmā, veiksmīgi pavadītā pirmā gada Bufalo universitātē, kur viņa studē doktorantūrā salīdzinošās izglītības programmā.

Meitene laikrakstam „Izglītība un Kultūra” (IK) stāsta, ka šī tēma Latvijas augstākajās izglītības iestādēs vēl ir maz pētīta. „Mani īpaši interesē Augstākās izglītības ekonomika un pieejamība,” stāsta Rita. Tieši tādēļ viņa izvēlējās studēt Bufalo universitātē, kur izglītības salīdzinošo un globālo pētījumu centrā augstākās izglītības pieejamības izpētei tiek veltīta īpaša uzmanība. Rita pieteicās Fulbraita stipendijai, kura studentei tika arī piešķirta, nokārtoja iestājek sāmenus un devās studēt uz Amerikas Savienotajām Valstīm (ASV).

Runājot par iestājek sāmenu rezultātiem, kas nepieciešami, lai pretendētu uz studijām ASV, Rita IK stāsta, ka tajos ietilpst TOEFL tests angļu valodas zināšanu līmeņa pārbaudei, un GRE tests, kurš ir analītisko spēju, loģikas un matemātikas spēju pārbaude. Tāpat nepieciešams pamatot savu studiju izvēli universitātei īpašā pieteikuma anketā, un ir vajadzīgas arī ieteikuma vēstules no cilvēkiem, kuri var vērtēt potenciālā studenta spējas, kurā jāuzrāda turpmākās ieceres un pamatojums, kāpēc students vēlas studēt Bufalo.

Šīnī programmā nestudē pārāk daudz amerikāņu, lielākā daļa Ritas kursa biedri nāk no Āzijas, Ķīnas, Indijas, Pakistānas, Filipīnām, Z-Afrikas un Āfrikas.

Paveras plašs darbības spektrs

Lai iegūtu doktora grādu ASV ir jāpabeidz

Foto: No personīgā arhīva

Kopā ar kolēģiem pēc prezentācijas Amerikas asociācijas mācību satura pētījumu attīstīšanas (American Association for the Advancement of Curriculum Studies) rīkotajā konferencē Sandjego, Kalifornijā.

aptuveni četri gadi. „Katram studentam jāiegūst konkrēts kredītpunktu skaits,” IK stāsta studente. Kredītpunkti ir jāsavāc kursu daļā, kur ietilpst lekcijas un semināri. Rita atklāj, ka doktorantūras studentiem tie pārsvarā ir semināri. Noteikts kredītpunktu skaits tiek piešķirts arī par disertāciju, kas jāuzraksta studiju noslēgumā. Studentiem ir iespēja būt par pasniedzēju, pētījumu vai administratīvo asistentu. Kā asistenti studenti strādā 20 stundas nedēļā un pie šāda darba apjoma students var semestrī apgūt trīs kursus. „Ja asistenta vietas nav, tad var ņemt četrus kursus semestrī,” skaidro studente. Tas ir lekciju minimums pilna laika studentiem, protams, var ņemt arī vairāk kursus, tas jau ir atkarīgs no katra paša,” uzskata Rita. Viņa pirmajā semestrī apguva četrus kursus, jo nepildīja asistenta pienākumus. Otrajā semestrī Rita ņēma piecus kursus un 10 stundas strādāja arī kā asistente salīdzinošās izglītības pētījumu centrā. Meitene atzīst, ka bija grūti. Viņa uzskata, ka ir jāzina, kādas ir spējas un veselība, jo sēžot tikai pie grāmatām un neatpūšoties var *sabeigt* veselību.

Rita domā, ka viņai četri gadi nebūs jāpavada ASV studijās, jo viņai daži kredītpunkti no LU ir pārskaitīti uz Bufalo universitāti.

Pēc studiju beigšanas Ritai pavērsies plašs darbību spektrs. Proti, studente varēs strādāt ne tikai augstākās izglītības ekonomikas un finanšu

sfērā, bet arī vispārējās izglītības un politikas sektorā, varēs nodarboties ar pētniecību, iesaistīties valsts pārvaldes darbā un sabiedriskajā jomā. „Protams, var strādāt arī par pedagogu, jo ir arī skolotāji ar doktora grādu,” smejas studente. Viņa IK atzīst, ka konkrētu plānu par nākotnes darba vietu viņai nav. „Vēl īsti neesmu izlēmusi, par ko rakstīšu disertāciju un, manuprāt, savu nākotni saistīšu tieši ar disertācijas tēmas izvēli, redzēs kā man ar tās rakstīšanu veiksies,” spriež Rita. Studente piebilst, ka viņu interesē augstākās izglītības pieejamības jautājums, ka svarīgi vai studenti saņem stipendijas, vai izglītība ir maksas, vai studentiem ir iespēja ņemt no bankas kredītus, kā arī citi jautājumi.

Runīgie amerikāņi

Ņujorkas valsts universitātē Bufalo pasniedzēji no Latvijas lektoriem atšķiras ar savu prasīgumu pret studentiem. „Daudzi pasniedzēji vērtē to, kā students piedalās semināros un lekcijās,” skaidro Rita un stāsta, ka nozīmīgi ir aktīvi piedalīties semināros, „diskusijas arī ir ļoti populāras Bufalo.” Šāda studiju forma tur iespējama galvenokārt tādēļ, ka klases doktorantūras programmā ir skaitā nelielas, „17 studenti, tā jau ir liela klase.” Amerikāņu studenti ir ļoti runīgi, un aktīvi iesaistās, „dažkārt diskusijās viņi runā pilnīgas mulķības, tad pārējie studenti šādu plāpu ātri vien aplūšina,” nosaka Rita.

Kā vēl vienu no

priekšrocībām Rita min lielisko pieeju mācību resursiem, ko nodrošina universitāte, „Bibliotēka strādā 24 stundas diennaktī, kur ir pieeja gan internetam, gan grāmatām un periodikai,” dara zināmu studente.

„Bufalo ir divas studentu pilsētiņas,” atklāj Rita. Viena ir Dienvidu universitātes pilsētiņa un otra ir Ziemeļu universitātes pilsētiņa. Visas fakultātes ir sakoncentrētas vienā, Ziemeļu pilsētiņā, līdz ar to studenti var apmeklēt arī citas fakultātes un tur notiekošās lekcijas. „Vēl studentiem ir pieejams lielisks baseins,” Rita gan vaļsirdīgi atzīst, ka viņai gan ir grūti sevi pierunāt un to apmeklēt.

Studente IK informē, ka pagājušajā gadā universitātē bija ļoti liels studentu pieplūdums, „visi bija ļoti pārsteigti par šādu studentu aktivitāti,” atceras Rita. „Vēlāk izrādījās, ka šī aktivitāte ir pateicoties MTV sarīkotajam pasākumam Bufalo universitātē,” atzīst studente.

Pateicoties lielajam studentu pieplūdumam, visiem jauniešiem pat nepietika vietas studentu viesnīcā un bija grūti atrast mājvietas arī pilsētā universitātes pilsētiņu tuvumā. Tāpēc, liela daļa līdz pat oktobrim dzīvoja pie draugiem, kursa biedriem vai pat mazās viesnīcās.

Grūti iztikt bez mašīnas

Rita dzīvesvietu sev bija atradusi vēl esot Latvijā. Meitene bija izvēlējusies īrēt istabu, kas ir ļoti populāra dzīvesvieta studentiem. Tomēr, arī viņai viss negāja tik gludi. „Lai gan jau Latvijā biju sazvāņus mājās saimnieku un visu sarunājusi, kā arī samaksājusi par istabu, ierodoties atklājās, ka viņš to ir izīrējis kādam citam,” atceras studente. Izrādījās, ka mājās saimnieks meiteni bija pārpratis un tādēļ istabu izīrējis citam studentam, „taču viņš bija ļoti jauks un jau nākamajā dienā sameklēja man citu

dzīves vietu.”

Šobrīd Rita dzīvo mājā, kuras saimnieks ir kāds 83 gadus vecs vīrietis, afroamerikānis, kurš savā cienījamajā vecumā vēl pats vada veikalu. Ritas kaimiņiene ir meitene no Taivānas. Kopā mājā viņi ir divi cilvēki un Rita saka, ka tas ir ļoti jauki.

Par sadzīvi meitene stāsta, ka Amerikā ir ļoti grūti bez mašīnas. „Bufalo ir tikai viena metro līnija, kas savieno Ziemeļu un Dienvidu universitātes pilsētiņas ar pilsētas centru, kā arī pāris autobusu līnijas,” tāpēc ir daudzi cilvēki, kuriem ir grūti tikt pat līdz iepirkumu centriem. Bufalo ir diezgan liela pilsēta, Rita stāsta, ka tajā ir eiropeiska arhitektūra. Pati pilsēta agrāk bija ļoti turīgs rajons, vēl tagad tur ir daudz lielu māju un bagātu cilvēku.

Par nākamā gada dzīves vietu Rita vēl nav izlēmusi, „pa vasaras laiku savas mantas pārvedu pie viena drauga, kurš tās glabā savas mājas bēniņos.”

Izklaides Amerikā ir tādas pašas kā Latvijā. „Tie, kam patīk nakts dzīve apmeklē klubus, vēl ir iespēja iet uz kino, koncertiem, muzejiem, braukt uz Ņujorku, Toronto, un vēl ļoti populāras ASV ir studentu rīkotas ballītes,” skaidro meitene. Parasti par ballītes rīkošanu ir atbildīga vāciešu vai franču studentu grupa, „viņi ir ļoti aktīvi un parasti par ballītes norisi apziņo visus ārzemju studentus, kam ir interese piedalīties.”

„Man nepiemīt slimība skumt pēc mājām, ko angļiski sauc *home-sickness*,” apgalvo Rita. Viņa teic, ka vidi sev apkārt veido katrs pats. „Protams, kultūršoks ir un tas ir normāli,” domā meitene. Tomēr Amerikā viņa negribētu palikt, ja nu vienīgi kādu laiku pastrādāt. „Eiropa man ir tuvāka un mīļāka,” saka Rita. IK

DĀVANA:

Ja Tu esi

- ☐ skolēns
- ☐ students
- ☐ skolotājs
- ☐ pasniedzējs

Aizpildi anketu

un

saņem DĀVANU vasaras periodam:

SPECIĀLAS CENAS ABONĒŠANAI!

**ATLAIDE
LĪDZ 40%**

2 mēnešiem: 3.40Ls

1 mēnesim: 1.80Ls

* speciālās abonēšanas cenas spēkā līdz 2004. gada septembrim (ieskaitot).

** abonēt avīzi iespējams Latvijas Pasta nodaļās vai zvanot uz redakciju.

*** ja Jums nav pieejama anketa, zvaniet uz redakciju, tālr.: 7622882.